Dr D.O. Wijnands [1])

PRUNUS

OVERZICHT VAN DE SYSTEMATIEK

Het geslacht *Prunus* behoort tot de familie van de Rosaceae, en daarvan tot de tribus *Pruneae*, gekenmerkt door een bovenstandig vruchtbeginsel met één zaad. Een afzonderlijke onderfamilie Prunoideae wordt wel onderscheiden, maar vermoedelijk op te zwakke gronden. Kalkman onderscheidt in het geheel geen onderfamilies.
De andere geslachten (genera) in deze tribus zijn volgens Kalkman: *Maddenia* met 4 soorten. Dit zijn tweehuizige bomen en heesters uit China en de Himalaya. Deze zijn in Nederland niet in cultuur. *Prinsepia* met 3 soorten. Dit zijn heesters uit China en de Himalaya. Mogelijk is *Plagiospermum* een verwant, maar ander geslacht.

Prunus omvat circa 400 soorten (species), die zowel in de gematigde klimaatzone als in de subtropen en tropen van alle werelddelen voorkomen. Het geslacht (genus) wordt onderverdeeld in vele ondergeslachten (subgenera) en secties, die soms als afzonderlijke geslachten worden behandeld. In dit rapport wordt de voorkeur gegeven aan een groot geslacht *Prunus*, omdat er geen aanwijzingen zijn, dat het geslacht uit groepen bestaat die van een verschillende evolutionaire herkomst zijn. Wil men een dergelijke onderverdeling toch gebruiken, dan kan men terecht bij Koehne en Ingram (zie hiervoor de literatuurlijst).

Ondergeslacht **Prunus**. Vrucht met een groef, steen afgeplat, niet rond; scheuten zonder eindknop.

Sectie **Prunus**. Pruimen. Vruchtbeginsel en vrucht kaal, steen meestal gegroefd; bloemen 1-3 bijeen; bladeren in de knop ingerold. Eurazië. Hiertoe behoren: *Prunus cerasifera, P. cocomilia, P. domestica, P. salicina, P. simonii* en *P. spinosa*.
De pruim, *Prunus domestica*, is de typesoort van het geslacht *Prunus*. Deze is vermoedelijk in Zuidwest-Azië ontstaan als een hexaploide hybride tussen *P. spinosa* en *P. cerasifera*, zoals experimenteel is bevestigd. Verwilderde vormen met behaarde en gedoornde takken worden onderscheiden als subsp. *insititia*. De naam *P. cerasifera* staat ter discussie. Browicz verwerpt de naam, omdat onduidelijk zou zijn, welke plant Ehrhart in 1789 voor ogen had en hij gebruikt de latere naam *P. divaricata* Ledebour 1824. De naam *P. divaricata* wordt ook wel gebruikt voor de wilde populaties, terwijl onder *P. cerasifera* dan cultuurplanten worden verstaan.
Voor oostelijke wilde populaties wordt ook wel de ongeldige naam *P. sogdiana* gebruikt. In dit rapport gebruiken wij voor dit complex van wilde, verwilderde en gekweekte vormen de van ouds bekende naam *P. cerasifera*.

Sectie **Prunocerasus**. Bloemen 3 of meer bijeen; steen meestal glad; bladeren in de knop meestal samengevouwen. Amerika. Hiertoe behoren: *Prunus americana, P. hortulana, P. maritima* en *P. nigra*.

Sectie **Armeniaca**. Abrikozen. Vruchtbeginsel en vrucht meestal behaard; bloemen zittend; bladeren in de knop ingerold. Eurazië. Hiertoe worden gerekend: *Prunus armeniaca, P. brigantina, P. mandshurica* en *P. mume*.
De abrikoos, *Prunus armeniaca*, wordt al sinds 2000 vóór Chr. in China gekweekt voor de eetbare vruchten.

[1]) Botanische Tuinen van de Landbouwuniversiteit, Wageningen.

Ondergeslacht **Amygdalus**. Amandels en perziken. Vrucht vrijwel steeds viltig behaard, meestal openspringend, steen gegroefd of glad; bloemen zittend of kort gesteeld, vóór het blad bloeiend; scheuten met een eindknop. Azië. Hiertoe behoren: *Prunus davidiana, P. dulcis, P. persica, P. spinosissima, P. tenella* en *P. triloba*.
Prunus persica (perzik) is een oude in cultuur ontstane soort, die mogelijk uit *P. davidiana* is ontstaan.

Ondergeslacht **Cerasus**. Vrucht niet gegroefd, steen niet afgeplat, vaak bijna rond; bladeren in de knop samengevouwen; scheuten met een eindknop.

Sectie **Cerasus.** Kersen. Forse bomen met stevige takken; bloemen meestal gesteeld, gewoonlijk in zittende schermen. Noordelijk Halfrond. Hiertoe behoren: *Prunus avium, P. campanulata, P. canescens, P. cerasus, P. concinna, P. conradinae, P. dielsiana, P. emarginata, P. fruticosa, P. incisa, P. kurilensis, P. mahaleb, P. maximowiczii, P. nipponica, P. pensylvanica, P. pseudocerasus, P. rufa, P. sargentii, P. serrula, P. serrulata, P. subhirtella* en *P. tomentosa*.

Sectie **Microcerasus**. Kleine struiken tot 3 m met dunne takken; bloemen kort gesteeld in armbloemige, zittende schermen. Noordelijk Halfrond. Hiertoe behoren: *Prunus glandulosa, P. incana, P. japonica P. microcarpa* en *P. pumila*.

Ondergeslacht **Padus**. Vogelkersen. Bloemen in lange trossen aan het eind van korte bladscheuten. Noordelijk Halfrond. Hiertoe behoren: *Prunus grayana, P. maackii, P. padus, P. serotina, P. ssiori, P. vaniotii* en *P. virginiana*.

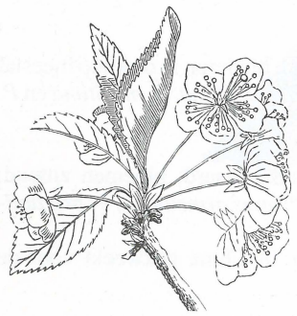
Ondergeslacht **Laurocerasus**. Laurierkersen. Bladhoudende struiken of bomen met lange, okselstandige trossen. Er zijn drie secties, waarvan nog een onbenaamde in Zuid-Amerika.

Sectie **Laurocerasus**. Eurazië, Afrika. Hiertoe behoren: *Prunus africana, P. laurocerasus, P. lusitanica* en *P. zippeliana*.
De bast van *Prunus africana* wordt de laatste jaren in zeer grote hoeveelheden geschild ten behoeve van de farmaceutische industrie. Dit tot grote schade van de Afrikaanse bergbossen.

Sectie **Mesopygeum**. Zuidoost-Azië. Hiertoe behoort: *Prunus arborea*.

LITERATUUR

Browicz, K. Prunoideae in K.H. Rechinger, Flora Iranica no. 66: 162-203. 1969.
Ingram, C. Ornamental Cherries. 1948.
Kalkman, C. The Old World species of *Prunus* subg. *Laurocerasus* including those formerly referred to *Pygeum*. Blumea, 13: 1-115. 1965.
Kalkman, C. The Malesian species of the subfamily Maloideae (Rosaceae). Blumea, 21: 413-442. 1973.
Kalkman, C. The phylogeny of the Rosaceae. Botanical Journal of the Linnean Society, 98: 37-59. 1988.
Koehne, E. Deutsche Dendrologie. 1893.
Mabberley, D.J. The Plant-book. 1987.

Prunus avium

Prunus padus

Prunus spinosa